

บทวิจัย

การทบทวนความรู้งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณลักษณะหัวใจความเป็นมนุษย์

:กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

Reviews of Educational Research Developing Humanized Care

: A Case Study of Boromarajonani College of Nursing, Praputthabat

วรวิทย์ ชัยพรเจริญศรี*

บุญสืบ โสโสม*

กนกอร ชาวเวียง*

บทคัดย่อ

วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี พระพุทธบาท กำหนดอัตลักษณ์ของวิทยาลัยพยาบาลในการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์การวิจัยเอกสารนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนความรู้งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณลักษณะหัวใจความเป็นมนุษย์ของ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ระหว่างปี พ.ศ.2549-2555 ผู้วิจัยได้รวบรวมผลงานวิจัยของอาจารย์ในวิทยาลัยด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะหัวใจความเป็นมนุษย์ จำนวน 21 ชื่อเรื่อง โดยใช้แนวคิดต่างๆการจัดการเรียนการสอนที่เน้นหัวใจความเป็นมนุษย์มาเป็นมุมมองในการวิเคราะห์ มาจัดหมวดหมู่ตามแบบฟอร์มการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้การจัดการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์คงเหลือผลงานวิจัย จำนวน 5 เรื่องมาศึกษาถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาหัวใจความเป็นมนุษย์นำมาวิเคราะห์ข้อมูล และเนื้อหา เพื่อสรุปวิธีการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาหัวใจความเป็นมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่าการสอนที่จัดให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง การสนับสนุนให้นักศึกษารู้ความสามารถของตนเอง การเรียนให้รู้จักตนเองมากขึ้น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง และการสะท้อนคิดสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะหัวใจความเป็นมนุษย์ได้

คำสำคัญ :หัวใจความเป็นมนุษย์, การทบทวนความรู้, การเรียนการสอน

*พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

Abstract

Reviews of Educational Research Developing Humanized Care
: A Case Study of Boromarajonani College of Nursing, Praputthabat

Worawit Chaipornjaroensri*

Boonsurb Sosome*

Kanok-on Chaowiang*

Boromarajonani College of Nursing, PhraPhutthabat, addresses the College's emphasis on Humanized Care in order to enlighten students with good characteristics and knowledge. This study aimed to review the research on methods of teaching that develops humanized care. It considered and sought to synthesize 21 research studies conducted by the college's instructors from 2006-2012. Five research studies met the inclusion criteria. Concepts of humanized care, service mind, analytical thinking, and participation, were applied to analyze these research studies. Teaching and learning processes provided interaction between instructor and students and between students themselves, encouraged students to recognize their abilities, understand themselves, undertake self-directed learning, study from real situations, and reflect upon humanized care characteristics.

Keywords: Humanized care, Literature review, Teaching and Learning

*Registered Nurse, Boromarajonani College of Nursing, Praputthabat

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนพยาบาลมีทั้งศาสตร์ และศิลป์ เพื่อให้การพยาบาลผู้รับบริการเป็นรายบุคคลส่งผลให้บริการได้ตรงตามความต้องการ วิธีจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนในชั้นเรียน การสาธิตและสาธิตย้อนกลับ การเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based Learning) (ทิตนา แวมมณี, 2555) เป็นต้น ซึ่งการเรียนการสอนควรมุ่งให้นักศึกษาสามารถให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจในปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการที่เป็นจริง โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการ และผู้เกี่ยวข้อง ให้บริการตามปัญหา และความต้องการของ

ผู้รับบริการที่เป็นจริง โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้รับบริการเป็นหลัก นั่นคือคุณลักษณะของการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) มีจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (Service Mind) โดยการให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก ความเมตตา ใส่ใจในความทุกข์ที่เป็นปัญหาของผู้รับบริการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) มีการคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) เป็นการคิดที่อยู่บนฐานของการมีข้อมูลที่หลากหลาย ตามสภาพความเป็นจริง และ 3) การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ (Participation) เป็นการให้บริการ

สุขภาพที่คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล (สถาบันพระบรมราชชนก, 2554)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นหัวใจความเป็นมนุษย์ (Humanistic teaching) เป็นการพัฒนานักศึกษาให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สนับสนุนให้นักศึกษาได้รู้ความสามารถของตนเอง ได้รู้จักตนเอง และเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยยึดหลักจริยธรรมวิชาชีพ เพื่อให้เกิดผลผลิตในการทำให้นักศึกษามีความภาคภูมิใจในตนเอง อยู่ในสังคมได้อย่างสง่างาม โดยการใช้สุนทรียสนทนาในการสอนหรือรูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน (Aloni, 2011) และการจัดให้นักศึกษามีการสะท้อนคิด รวมทั้งให้เกิดความรู้จากการปฏิบัติ เน้นการมีประสบการณ์จริง และตระหนักถึงศักดิ์ศรี และความสุขของบุคคล ระหว่างการสื่อสารในสถานการณ์จริง (Motta, 2004, Kleiman, S. 2007) รวมทั้งใช้แนวคิดวิพากษ์เชิงสังคม (critical social theory) (Duchscher, 2000) ควรใช้องค์ความรู้ 3 ด้านเพื่อพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียน ได้แก่ 1) ความรู้เชิงเทคนิค (technical knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ (empirical analytical interest) 2) ความรู้ด้านการตีความ (hermeneutic-historical interest) การให้ความหมายต่อพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ ซึ่งเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับการปฏิบัติ และ 3) ความรู้ที่นำไปสู่อิสราภาพ (emancipatory interest) ที่บรรลุถึงการสร้างแรงบันดาลใจในชีวิต โดยผู้เรียนจะเกิดการสะท้อนคิดด้วยตนเอง ทำให้เกิดอิสรภาพในการตัดสินใจ และการเรียนรู้ แนวคิดนี้เป็นข้อเสนอจากนักวิชาการต่างประเทศ ที่ยังไม่ได้ค้นหาวิธีการสอนเพื่อให้บรรลุแนวคิดดังกล่าว

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และชี้แนะตนเองในการเรียนรู้ผ่าน

กระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และสนับสนุนให้ใช้วิธีการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลที่หลากหลาย ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในรายวิชาทั้งภาคทฤษฎี ภาคทดลองและภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริง เพื่อมุ่งพัฒนาบัณฑิตพยาบาลให้มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น รวมถึงการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท, 2555)

อย่างไรก็ตามแม้ว่ามีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายที่มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในการบริการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ แต่ยังคงขาดการทบทวนความรู้จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ว่าการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใดเหมาะสม หรือนำไปสู่ความสำเร็จของการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท จึงสนใจที่จะทบทวนงานวิจัยของวิทยาลัยฯ ที่มีอยู่ระหว่างปีการศึกษา 2549-2555 เพื่อทบทวนความรู้งานวิจัยในการศึกษาถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาหัวใจความเป็นมนุษย์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้เกิดคุณลักษณะการพยาบาลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ เพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาทต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

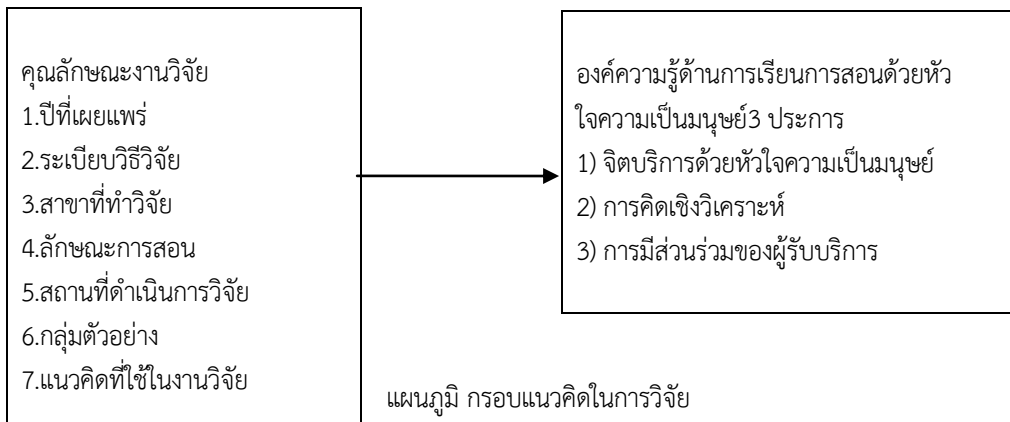
เพื่อทบทวนความรู้งานวิจัยด้านการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาคุณลักษณะหัวใจความเป็นมนุษย์ของ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

กรอบแนวคิดการวิจัย

เป็นการวิจัยเอกสาร เพื่อทบทวนงานวิจัยด้านการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

โดยใช้แนวคิดทฤษฎีระบบ (Systemtheory)ซึ่ง
เหมาะสมกับลักษณะการจัดการเรียนการสอน

ทางการพยาบาลโดยมีกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็น
กระบวนการในการศึกษาครั้งนี้ตั้งแผนภูมิ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรของการศึกษานี้ คือ เอกสาร
ผลงานวิจัยวิจัยฉบับสมบูรณ์ของบุคลากรใน
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
ระหว่างปี พ.ศ.2549-2555 ทั้งหมด จำนวน 21
ชื่อเรื่อง โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัย ดังนี้

1.เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียน
การสอนที่พัฒนาหัวใจความเป็นมนุษย์ ของ
บุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธ
บาท

2.ประชากรเป็นนักศึกษาของวิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

3.เป็นงานวิจัย ที่เผยแพร่ในห้องสมุด และ
วารสาร ระหว่างปี พ.ศ.2549-2555

4.เป็นงานวิจัยที่สามารถสืบค้นได้ใน
ห้องสมุด และฐานข้อมูล TCI

5.ผลลัพธ์การศึกษามีความหมาย สะท้อน
ถึงการให้บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

ประชากรของการศึกษานี้ คือ เอกสาร
ผลงานวิจัยวิจัยฉบับสมบูรณ์ของบุคลากรใน

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
ระหว่างปี พ.ศ.2549-2555 ทั้งหมด จำนวน 21
ชื่อเรื่อง ประกอบด้วยงานวิจัยประเภทกึ่งทดลอง
จำนวน 8 เรื่อง, วิจัยเชิงพรรณนา จำนวน 5 เรื่อง,
วิจัยเชิงเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 เรื่อง, วิจัยเพื่อหา
ความสัมพันธ์ และเชิงคุณภาพ จำนวนประเภทละ
2 เรื่อง, และวิจัยประเภทวิจัยและพัฒนา
จำนวน 1 เรื่อง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.ตัวแปรด้านคุณลักษณะด้านงานวิจัย
ได้แก่ ปีที่ผลิต ปีที่เผยแพร่ ผู้วิจัย วิธีวิทยาการ
วิจัย ระยะเวลาการดำเนินการวิจัย ประชากรที่
ศึกษา คุณภาพของงานวิจัย และรูปแบบการ
จัดการเรียนการสอนจากผลงานวิจัย

2.ตัวแปรด้านผลการวิจัย ได้แก่ องค์
ความรู้ด้านการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็น
มนุษย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1.แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาผู้วิจัยดัดแปลงตามแนวคิดของ Burn & Groove (2001) และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2551) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้ค่า Content validity index (CVI) และค่า Inter-rater reliability ได้ค่ามากกว่า .80 ขึ้นไปทุกฉบับ

2.แบบฟอร์มการรวบรวมข้อมูล ตามหลักเกณฑ์การสังเคราะห์งานวิจัยที่กำหนด (โยธิน แสงดี, 2555) ประกอบด้วยรายละเอียดของงานวิจัย ได้แก่ 1) ชื่องานวิจัย 2) ความเป็นมา 3) ระเบียบวิธีวิจัย 4) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา/วิธีการสุ่ม 5) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 7) ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัย 8) ข้อค้นพบใหม่นอกเหนือจากงานวิจัย และ 9) กลุ่มเป้าหมายใหม่ที่สามารถนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษางานวิจัยด้านการเรียนการสอน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 21 ชื่อเรื่อง โดยใช้หลักเกณฑ์ตามแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา ทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1.กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผลงานวิจัย
- 2.คัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยดำเนินการดังต่อไปนี้
 - 2.1 พิจารณาชื่อเรื่อง และบทคัดย่อ
 - 2.2 พิจารณารูปแบบงานวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย
 - 2.3 พิจารณาเนื้อหาของงานวิจัย ได้ผลงานวิจัยทั้งสิ้น 21 ชื่อเรื่อง
- 3.คณะผู้วิจัย อ่านงานวิจัยรอบที่ 1 จำนวน 21 ชื่อเรื่อง ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนด

4.คณะผู้วิจัยอ่านงานวิจัยรอบที่ 2 ที่ผ่านเกณฑ์ที่ตามแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม คงเหลืองานวิจัยจำนวน 5 ชื่อเรื่อง โดยคณะผู้วิจัยทั้ง 3 คน ร่วมกันพิจารณา

5.นำมาประเมินคุณภาพโดยคณะกรรมการพิจารณาผลงานวิจัย และวิชาการของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท จำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา ได้นำมาหาคำตัดสินความสอดคล้องของคณะกรรมการผู้พิจารณาผลงานดังกล่าว ได้ค่าเท่ากับ 0.67

6.อ่านงานวิจัยรอบที่ 3 จำนวน 5 ชื่อเรื่อง ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนด โดยคณะผู้วิจัยทั้ง 3 คน เพื่อค้นหาคำตอบความรู้ด้านการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

7.ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่บ้านทึก หากไม่ครบถ้วน อ่านซ้ำ และบันทึกเพิ่มเติม

8.นำผลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา

9.ตรวจสอบความถูกต้อง และความสอดคล้องของประเด็นที่สรุปมาได้

10.เผยแพร่ผลงานการทบทวนความรู้ในฐานข้อมูลวิจัย และจัดทำรูปเล่มผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.วิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัยตามแบบฟอร์มการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละของผลงานวิชาการจำนวน 21 ชื่อเรื่อง แยกตามกลุ่มข้อมูลตั้งนี้ งานวิจัยส่วนใหญ่เผยแพร่ ระหว่างปี พ.ศ.2553-2555 จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.14, งานวิจัยประเภทกึ่งทดลอง จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.10, งานวิจัยที่ทำในรายวิชาชีวทางการแพทย์พยาบาล และวิชาในภาคปฏิบัติ จำนวน 10 ชื่อ

เรื่อง และ 14 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 47.62 และ 66.66 ตามลำดับ

2.วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการตีความผลการวิจัย โดยวิเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เมื่อพบประเด็นที่ซ้ำกัน ให้เป็นประเด็นหลัก (theme) เพื่อสรุปเป็นการจัดการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์

กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท จากนั้นคณะผู้วิจัย ตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของการวิเคราะห์โดยคณะผู้วิจัย จำนวน 3 คน

สรุปผลการวิจัย การวิเคราะห์งานวิจัยด้านการเรียนการสอนจากผลงานวิจัยของบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะด้านงานวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

คุณลักษณะ	ความถี่ (ร้อยละ)
1.ปีที่เผยแพร่	
- พ.ศ.2549-2550	2 (40)
- พ.ศ.2551-2552	1 (20)
- พ.ศ.2553-2555	2 (40)
2.ระเบียบวิธีวิจัย	
- กึ่งทดลอง	2 (40)
- สหสัมพันธ์	1 (20)
- เชิงคุณภาพ	2 (40)
3.สาขาที่ทำวิจัย	
- วิชาชีพการพยาบาล	4 (80)
- วิชาพื้นฐานวิชาชีพ	1 (20)
4.ลักษณะการสอน	
- ภาคทฤษฎี	2 (40)
- ภาคปฏิบัติ	3 (60)
5.สถานที่ดำเนินการวิจัย	
- ชั้นเรียน	2 (40)
- หอผู้ป่วย	2 (40)
- ชุมชน	1 (20)
6.กลุ่มตัวอย่าง	
- นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2	1(20)
- นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3	2 (40)

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะด้านงานวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท(ต่อ)

คุณลักษณะ	ความถี่ (ร้อยละ)
6.กลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)	1 (20)
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4	1 (20)
- นักศึกษาพยาบาล (ต่อเนื่อง) ชั้นปีที่ 1	
7.แนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย	
- โปรแกรมการนำตนเอง	1 (20)
- โปรแกรมการพัฒนาความรู้ เจตคติ	1 (20)
และทักษะการพยาบาล	
- การเรียนแบบร่วมมือกันเรียน โดยใช้	1 (20)
แผนที่ความคิด และการสะท้อนคิด	
- ปฏิบัติในสถานการณ์จริง และใช้การ	2 (40)
สะท้อนคิด	
8.การวิเคราะห์ผลการวิจัย	
- การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนหลังการ	2 (40)
ทดลอง (paired t-test)	
- สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's	1 (20)
correlation)	
- การวิเคราะห์เนื้อหา (content	2 (40)
analysis)	

จากตารางที่ 1 พบว่าส่วนใหญ่งานวิจัยที่เผยแพร่ ใน พ.ศ.2549-2550 และ พ.ศ.2553-2555คิดเป็นร้อยละ 40, ใช้ระเบียบวิจัยประเภทกึ่งทดลอง และเชิงคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 40, สาขาที่ทำวิจัย เป็นวิชาชีพการพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 80, ลักษณะการสอนภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 60, สถานที่ดำเนินการวิจัย เป็นในชั้น

เรียน และหอผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 40, กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 40, แนวคิดที่ใช้ในงานวิจัยเป็นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง และใช้การสะท้อนคิด คิดเป็นร้อยละ 40 และวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนหลังการทดลอง และการวิเคราะห์เนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 40

ตารางที่ 2 สรุปองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
พระพุทธบาท

ข้อค้นพบจากงานวิจัย	การเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์				
	จิตบริการด้วย หัวใจ ความเป็นมนุษย์	การคิดเชิง วิเคราะห์	การมีส่วนร่วม ของผู้รับบริการ	เจตคติที่ดี ต่อตนเอง	ไม่ สอดคล้อง
<p>โปรแกรมการนำตนเอง</p> <p>1.การเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้</p> <p>2.ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง</p> <p>3.ความรักในการเรียน</p> <p>4.ความสามารถในการใช้ทักษะ การศึกษา และ การแก้ปัญหา</p> <p>5.มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>6.ความคิดริเริ่ม</p> <p>7.ความคิดสร้างสรรค์.</p> <p>8.มองโลกในแง่ดี</p>		/	/	/	
<p>ปัจจัยการทำงานเป็นทีม</p> <p>1.การทำงานเป็นทีมของนักศึกษา (ด้านเป้าหมาย ทีม ด้านสมาชิกทีม ด้านผู้นำทีม ด้านบรรยากาศทีม)</p> <p>2.ความสามารถในการบริหารทีมงานของนักศึกษา</p>	/				

ตารางที่ 2 สรุปลองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท(ต่อ)

ข้อค้นพบจากงานวิจัย	การเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์				
	จิตบริการ ด้วยหัวใจ ความเป็น มนุษย์	การคิดเชิง วิเคราะห์	การมีส่วนร่วม ของ ผู้รับบริการ	เจตคติที่ดี ต่อตนเอง	ไม่ สอดคล้อง
ปัจจัยการทำงานเป็นทีม (ต่อ) 3.พฤติกรรมการสอน คลินิกของอาจารย์นิเทศ 4.พฤติกรรมการนิเทศ ของอาจารย์พี่เลี้ยง 5.รูปแบบการจัดการเรียน การสอน 6.การประเมินผล					/ / / /
โปรแกรมการพัฒนา ความรู้ เจตคติ และทักษะ การพยาบาล 1.เจตคติต่อตนเอง 2.เจตคติต่อวิชาชีพ 3.เจตคติต่อการพยาบาล 4.ความรู้ใน 8 ทักษะการ พยาบาล 5.ทักษะการพยาบาล ใน 8 ทักษะการพยาบาล		/ /		/ / /	
การเรียนแบบร่วมมือกัน เรียน .1.จิตสำนึกด้านการเรียน 2.การเรียนรู้ด้วยตนเอง 3.กระตือรือร้น 4.มีคุณค่า	/			/ / /	

ตารางที่ 2 สรุปองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท(ต่อ)

ข้อค้นพบจากงานวิจัย	การเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์				
	จิตบริการ ด้วยหัวใจ ความเป็น มนุษย์	การคิดเชิง วิเคราะห์	การมีส่วนร่วม ของ ผู้รับบริการ	เจตคติที่ดี ต่อตนเอง	ไม่ สอดคล้อง
การเรียนแบบร่วมมือกัน (ต่อ)					
5.ประทับใจความสัมพันธ์ ระหว่างเพื่อนและครู	/			/	
6.การพัฒนาทักษะสื่อสาร	/	/	/		
7.การมีความสุขในการ เรียนหัวข้อที่ยาก และ ซับซ้อน	/	/	/		
การปฏิบัติในสถานการณ์ จริง และการสะท้อนคิด					
1.ความตระหนักเกี่ยวกับ เพศภาวะ		/			
2.การมีสมรรถนะเชิงเพศ ภาวะ		/			
รวม	5	8	3	10	4

จากตารางที่ 2 พบว่าจิตบริการ จำนวน 5 ข้อค้นพบ คิดวิเคราะห์ จำนวน 8 ข้อค้นพบ และมีส่วนร่วม จำนวน 3 ข้อค้นพบ และนอกจากนี้ยังพบว่าเจตคติต่อตนเอง จำนวน 10 ข้อค้นพบ และข้อค้นพบที่ไม่สอดคล้องกับการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ จำนวน 4 ข้อค้นพบ

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัย นำเสนอการอภิปราย แยกเป็นประเด็นตามข้อค้นพบดังนี้
1.คุณลักษณะด้านงานวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท 2.สรุปองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะด้านงานวิจัยของ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

พบว่าส่วนใหญ่งานวิจัยที่เผยแพร่ ใน พ.ศ.2549-2550 และ พ.ศ.2553-2555 คิดเป็น ร้อยละ 40 พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาหัวใจความเป็นมนุษย์อย่าง ต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดคุณลักษณะหัวใจความ เป็นมนุษย์ เนื่องจากสถาบันพระบรมราชชนก ได้ กำหนดเป็นยุทธศาสตร์และถ่ายทอดให้วิทยาลัย ๆ ในสังกัด พัฒนาคูณลักษณะของบัณฑิตเรื่อง การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (สถาบัน พระบรมราชชนก, 2554) นอกจากนี้พบว่า การศึกษาระเบียบวิจัยประเภทกึ่งทดลอง และ เชิงคุณภาพคิดเป็นร้อยละ 40 สอดคล้องกับ แนวคิดที่ว่าการพัฒนาคุณลักษณะการให้บริการ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ควรจัดกิจกรรมที่ให้มี การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับผู้เรียน หรือ ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง เพื่อสนับสนุนให้ นักศึกษารับรู้ความสามารถของตนเอง ได้เรียนรู้ ใ้รู้จักตนเองมากขึ้น มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียนรู้จากสถานการณ์จริง (Aloni, 2011) โดยผู้สอนต้องจัดให้มีการสะท้อนคิดให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง (Motta, 2004) มีการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากหลักฐานเชิง ประจักษ์ (Duchscher, 2000), สาขาที่ทำวิจัย เป็นวิชาชีพการพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 80 และ ลักษณะการสอนภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 60, สถานที่ดำเนินการวิจัย เป็นในชั้นเรียน และหอ ผู้ป่วย คิดเป็นร้อยละ 40 เนื่องจากการศึกษา วิชาชีพพยาบาลเป็นการศึกษาที่ใช้สถานการณ์ จริง หรือกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริง และให้มีการ

สะท้อนคิดจากประสบการณ์ตรงในการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิด ของ Aloni,(2011)ในเรื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียนรู้จาก สถานการณ์จริง และสอดคล้องกับแนวคิดของ Motta, (2004) ที่กล่าวว่า การสะท้อนคิดจาก สถานการณ์จริง สามารถพัฒนาการบริการด้วย หัวใจความเป็นมนุษย์, กลุ่มตัวอย่าง เป็น นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 40 พบว่าเป็นการฝึกปฏิบัติในวิชาชีพการพยาบาล พบมากในชั้นปีที่ 3 และแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย เป็นการปฏิบัติในสถานการณ์จริง และใช้การ สะท้อนคิด คิดเป็นร้อยละ 40 จึงสอดคล้องกับ วิธีการพัฒนาตามแนวความคิดทักษะหัวใจความ เป็นมนุษย์ของ Aloni, (2011), Motta, (2004),Duchscher, (2000) ที่กล่าวถึงการ พัฒนาหัวใจความเป็นมนุษย์ ต้องทำใน สถานการณ์จริง และมีการสะท้อนคิดจาก สถานการณ์จริงของนักศึกษา

2. สรุปองค์ความรู้ด้านการเรียนการ สอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ของวิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท

ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันในประเด็นที่ 1 ประกอบด้วยการทำงานเป็นทีมของนักศึกษา, ความสามารถในการบริหารทีมงานของนักศึกษา ,มีความกระตือรือร้น, มีความประทับใจ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และครู และการมี ความสุขในการเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจิต บริการ (สถาบันพระบรมราชชนก, 2554) กล่าว ว่าการให้บริการด้วยใจที่มีบรรยากาศแห่ง ความสุข มีความเต็มใจ สมัคใจในการ ปฏิบัติงาน และมีความสุขในการปฏิบัติงาน

ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันในประเด็นที่ 2 ประกอบด้วยความสามารถในการใช้ทักษะ การศึกษา และการแก้ปัญหา, การมีความคิดริเริ่ม, การมีความคิดสร้างสรรค์, การมีความรู้ในทักษะการพยาบาล, การมีทักษะการพยาบาล, การมีความสุขในการเรียน, การมีความตระหนักเกี่ยวกับเพศภาวะ และการมีสมรรถนะเชิงเพศภาวะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการคิดวิเคราะห์ (สถาบันพระบรมราชชนก, 2554) กล่าวว่าเป็น การคิดที่มองเห็นองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน นำไปสู่การตีความหมายในองค์ประกอบนั้นๆ อย่างลึกซึ้ง เป็นเหตุเป็นผลกัน สามารถจำแนก แจกแจงองค์ประกอบ และหาความสัมพันธ์เชิง เหตุผล

ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันในประเด็นที่ 3 ประกอบด้วยการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้, การพัฒนาทักษะการสื่อสาร และการมีความสุขในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการคำนึงถึง สิทธิผู้ป่วย และการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วม ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ผู้รับบริการ (สถาบันพระบรมราชชนก, 2554) กล่าวว่าเป็นการเคารพในสิทธิของผู้รับบริการ ใน การจะได้รับการบอกเล่าถึงข้อมูลต่าง เพื่อให้ ผู้ป่วยร่วมมือด้วยความเต็มใจ

นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่น่าสนใจ เกี่ยวกับประเด็นเจตคติของนักศึกษา ซึ่ง ประกอบด้วยเจตคติต่อตนเอง เจตคติต่อวิชาชีพ และเจตคติต่อการพยาบาล, จิตสำนึกด้านการ เรียน, การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการมีคุณค่าใน ตนเอง เป็นประเด็นที่น่าไปสู่การพัฒนาด้วยหวั ใจความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า

การพัฒนาคน (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533) อย่างไรก็ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ศึกษา พบว่าไม่มีรูปแบบรูปแบบหนึ่งสามารถพัฒนาหวั ใจความเป็นมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้ง 3 ประการข้างต้น

จากผลการวิเคราะห์ผลงานวิจัยของ บุคลากรในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระ พุทธบาท จำนวน 5 เรื่อง พบว่าการจัดการเรียน การสอนด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ จัดเป็นการ พยาบาลแบบองค์รวมที่ดูแลผู้ป่วยทั้งด้าน ร่างกาย และจิตวิญญาณ วิทยาลัยฯ ต้องจัด กิจกรรมที่ให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน กับ ผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง เพื่อ สนับสนุนให้นักศึกษารับรู้ความสามารถของ ตนเอง ได้เรียนรู้ให้รู้จักตนเองมากขึ้น มีการ เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียนรู้จากสถานการณ์ จริง (Aloni, 2011) โดยผู้สอนต้องจัดให้มีการ สะท้อนคิดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ของตนเอง (Motta, 2004) มีการให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ เรียนรู้จาก พฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์ เพื่อการ เรียนรู้ที่นำไปสู่อิสรภาพ (Duchscher, 2000) และการเรียนรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลกับ ผู้ป่วย ได้มีการสื่อสารเรียนรู้ ได้ตระหนักถึง ศักดิ์ศรีของบุคคล รวมทั้งการสัมผัสรับรู้ ความรู้สึกที่ดี ความสุข และเป็นอยู่ของ ผู้รับบริการ (Kleiman, S. 2007, สุรีย์ ธรรมิก บวร, 2559)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการเรียนการสอน

1.ควรมีการสอนหลากหลายรูปแบบ เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ด้วยรูปแบบการสอน การนำตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกัน

2.ควรมีการจัดรูปแบบการสอนหัวใจความเป็นมนุษย์ในชั้นปีอื่นๆและทำอย่างต่อเนื่องในทุกชั้นปี เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทบทวนความรู้จากงานวิจัยอื่นๆ ที่เป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาหัวใจความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของสถาบัน

เอกสารอ้างอิง

- ทศนา เขมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมิน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 2(1), 6-11.
- โยธิน แสงวดี. (พฤศจิกายน 2555). การสังเคราะห์งานวิจัย. เอกสารประกอบการอบรมเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัย, นนทบุรี: สถาบันพระบรมราชชนก. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท. (2555). รายงานการประเมินตนเอง วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

พระพุทธบาท ปีการศึกษา 2555. เอกสารอัตสำเนา.

สถาบันพระบรมราชชนก. (2554). คู่มือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอัตลักษณ์บัณฑิต สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2554. เอกสารอัตสำเนา.

สถาบันพระบรมราชชนก. (2554). แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาสถาบันพระบรมราชชนก (พ.ศ. 2555 – 2558).

สถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). การนำจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุรีย์ ธรรมิกบวร. (2541). การพยาบาลองค์กรร่วมกับศิลปะการพยาบาล. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ, 1(13), 16-20.

Aloni, N. (2011). Empowering Dialogues in Humanistic. Educational Philosophy and Theory, 2011 doi: 10.1111/j.1469-5812.2011.00789.x

Burns, N and Grove, S.K. (2001). The practice of Nursing Research: Conduct, Critique & Utilization. 4th edition, W.B.Suaders company, New York. Cobb,&Hagemaster.

Duchscher, J.E.B. (2000). Bending a habit: critical social theory as a framework for humanistic nursing education.

- Nurse Education Today. (200) 20, 453-462. doi: 10.1054/nedt.2000.0492.
- Kleiman, S. (2007). Revitalizing the Humanistic Imperative in Nursing Education. *Nursing Education Perspective*. 28(4):209-213.
- Motta Mda G. (2004). Humanized care in the teaching of nursing. *Revista Brasileira de Enfermagem*. 57(6): 758 – 60.